

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving

9 maximumscore 1

een juist antwoord bevat:

een argumentatie die aangeeft of het standpunt van Rutte in tekst 4 wel of niet overeenkomt met een kenmerk van het kernconcept ideologie

voorbeelden van juiste antwoorden:

- Het standpunt van Rutte kan een ideologische uitspraak genoemd worden, want door de nadruk die Rutte legt op de eigen verantwoordelijkheid en mondigheid van de burger (r. 14-21) en de andere rol van de overheid (r. 23-24) geeft hij een beeld van **wenselijke maatschappelijke en politieke verhoudingen**, wat een kenmerk is van het kernconcept ideologie.
- Het standpunt van Rutte is geen ideologische uitspraak, want in zijn standpunt over de participatiesamenleving ontbreekt een (ander) kenmerk van het kernconcept ideologie, namelijk er is geen sprake van een **samenhangend geheel van beginselen en denkbeelden**.

10 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- een verklaring vanuit de marxistische benadering voor de verandering naar een participatiesamenleving 1
- een interpretatie vanuit deze benadering van gegevens uit de regels 45-50 van tekst 4 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De ontwikkeling naar een participatiemaatschappij kan volgens de marxistische benadering gezien worden als het resultaat van een machtsstrijd tussen de heersende klasse/klasse van kapitaalbezitters en de arbeidsklasse/lagere sociaaleconomische klasse 1
- In de regels 45-50 van tekst 4 staat dat al sinds begin jaren zeventig gestreefd wordt om de uitgaven van de verzorgingsstaat te temmen en dat er lang een debat gaande is over de grenzen van de verzorgingsstaat.
Aanhangers van de marxistische benadering vinden dat de heersende klasse belang heeft bij hoge winsten en kapitaalsrendementen en daarom voorstander is van bezuinigingen die de belastingen en arbeidskosten lager kunnen maken. / Aanhangers van deze benadering vinden dat vooral vertegenwoordigers van de heersende klassen/hogere klasse niet bereid zijn de oplopende kosten van de verzorgingsstaat te dragen en daarom hun politieke macht aanwenden om de verzorgingsstaat te versoberen (en dit legitimeren met het ideologische standpunt van de eigen keuzevrijheid en verantwoordelijkheid, wat ten koste gaat van de lagere economische klassen) 1

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verklaring vanuit het structureel functionalisme voor de verandering naar een participatiesamenleving • gebruik van een gegeven uit tekst 5 die de verklaring vanuit het structureel functionalisme illustreert <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het structureel functionalisme ziet de samenleving als een systeem dat naar evenwicht streeft. Als sprake is van veranderende externe omstandigheden zal het systeem zich aanpassen aan die omstandigheden om het evenwicht in stand te houden. De ontwikkeling naar een participatiesamenleving kan gezien worden als de aanpassing van het systeem aan deze veranderende omstandigheden • In tekst 5 staat dat de verandering naar een participatiesamenleving is ingegeven door bezuinigen en een nieuwe visie op de rol van de overheid en de burger (r. 7-10). De gevoelde noodzaak om te bezuinigen wijst op veranderende externe omstandigheden die het nodig maken om de verzorgingsstaat te hervormen 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
12	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uitleg dat sociale zekerheid heeft geleid tot het verzwakken van traditionele sociale instituties ondersteund met een gegeven uit tekst 5 • uitleg van het verzwakken van sociale instituties (kernbegrip) <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De meer sturende rol van de overheid op het terrein van de sociale zekerheid leidt tot het verzwakken van sociale instituties zoals het eigen sociale netwerk (bijvoorbeeld buurtgemeenschap) of de kerk (regels 33-38 van tekst 5) • waarvan mensen minder afhankelijk zijn geworden. Het gedrag van mensen wordt minder bepaald door regels die voortvloeien uit het eigen sociale netwerk of lidmaatschap van de kerk 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
13	<p>maximumscore 1 voorbeeld van een juist antwoord: De komst van de verzorgingsstaat gaat gepaard met nieuwe wetgeving op het gebied van sociale zekerheid en voorwaarden waaraan men moet voldoen om er een beroep op te kunnen doen: het complex van regels dat het gedrag van mensen en hun onderlinge (afhankelijkheids)relaties reguleert, is een kenmerk van institutionalisering.</p>	<p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 3	
	een juist antwoord bevat:	
	• noemen van de paradox van verzelfstandiging versus verafhankelijking	1
	• een uitleg van verzelfstandiging: toename zelfstandigheid van het individu door de verzorgingsstaat met een gegeven uit tekst 5	1
	• een uitleg van verafhankelijking: meer afhankelijkheid van het individu van maatschappelijke instellingen van de verzorgingsstaat met een gegeven uit tekst 6	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	• Te herkennen is de paradox van verzelfstandiging versus verafhankelijking	1
	• De verzorgingsstaat heeft geleid tot meer sociale zekerheid van grotere groepen burgers waardoor de onderlinge afhankelijkheid tussen individuen afneemt; mensen worden zelfstandiger. Mensen worden minder afhankelijk van het eigen sociale netwerk en de liefdadigheid van particulieren en kerk (r. 33-38 van tekst 5)	1
	• Tegelijkertijd worden burgers in een verzorgingsstaat afhankelijker van bureaucratische (overheids)instellingen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de sociale wetten en voorzieningen. Zie in tekst 6 het verhaal over meneer Dilshad die om zijn bijstand te krijgen afhankelijk is van de wensen en eisen van de sociale dienst (r. 12-29 van tekst 6)	1
15	maximumscore 3	
	een juist antwoord bevat:	
	• noemen van een kenmerk van modernisering als een oorzaak van economische ontwikkelingen	1
	• uitleg van rationalisering op economisch gebied	1
	• noemen van toename arbeidsproductiviteit en welvaart als gevolg van rationalisering en noemen van welvaart als voorwaarde voor de betaalbaarheid van de verzorgingsstaat	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	• Door grote wetenschappelijke ontdekkingen en technologische ontwikkelingen (kenmerk modernisering) is een gemengde economie/ markteconomie ontstaan	1
	• waarbinnen het productiesysteem in hoge mate is gerationaliseerd: toepassing van wetenschappelijke en technologische kennis met als gevolg toenemende arbeidsdeling en automatiseringsprocessen	1
	• Deze rationalisering heeft geleid tot toename van de arbeidsproductiviteit en daarmee van de welvaart, waardoor sociale regelingen betaalbaar werden	1

Vraag	Antwoord	Scores
16	<p>maximumscore 4 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • noemen van een aspect van de veranderingen in de sociale verhoudingen: toenemende macht van de arbeidersbeweging • een uitleg van het gevolg van macht van de arbeidersbeweging op de politieke verhoudingen • een uitleg van representatie in het parlement • een uitleg van het streven van de vakbeweging naar meer sociale gelijkheid in de vorm van sociale rechten 	<p>1 1 1 1</p>
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De toename van de macht van de arbeidersbeweging heeft mede geleid tot ontstaan van de verzorgingsstaat • De vakbonden kregen de door hen vertegenwoordigde politieke partijen steeds meer mogelijkheden (of kregen het vermogen om voldoende hulpbronnen te mobiliseren) om hun doelstellingen (sociale gelijkheid/rechten) te realiseren • Representatie: de arbeidsbeweging kreeg vertegenwoordigers in het parlement. Vakbonden/arbeiders zagen na decennialange strijd hun doelstellingen/eisen om sociale gelijkheid (en rechtvaardigheid) – na de Tweede Wereldoorlog – gerealiseerd in het parlement; de overheid ging sociale rechten van burgers garanderen • Er ontstond een systeem waarbij schaarse en hooggewaardeerde zaken gelijk verdeeld werden onder de burgers (tegengaan van sociale ongelijkheid) / een systeem waarin de overheid sociale rechten ging garanderen. De verzorgingsstaat is ontstaan 	<p>1 1 1 1</p>
17	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitgangspunt van de confessionele ideologie • en van daaruit een beschrijving van de confessionele visie op de participatiesamenleving 	<p>1 1</p>
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanuit het uitgangspunt de verantwoordelijke samenleving / gespreide verantwoordelijkheid • laat de overheid in een participatiesamenleving zoveel mogelijk over aan burgers en organisaties van het maatschappelijke middenveld 	<p>1 1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitgangspunt van de socialistische ideologie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • en van daaruit een beschrijving van de socialistische visie op de participatiesamenleving 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit het uitgangspunt dat de overheid een hoofdtaak heeft om sociale ongelijkheid te bestrijden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • dient (de kern van) de verzorgingsstaat zoveel mogelijk in tact te blijven; ook in een participatiesamenleving blijft de overheid burgers beschermen tegen de gevolgen van bestaansrisico's / wordt de participatiesamenleving als 'dekmantel' voor bezuinigen op de sociale zekerheid afgewezen: de overheid dient burgers te beschermen tegen de gevolgen van bestaansrisico's 	1
19	maximumscore 3	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een hypothese die uit rij 9 van tabel 1 is af te leiden en die als een hypothese/verwachting (en niet als een vraag) is geformuleerd 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • onafhankelijke variabele en afhankelijke variabele; uit de formulering moet blijken dat het variabelen zijn en geen constanten; en dat de afhankelijke variabele datgene moet zijn dat wordt verklaard en de onafhankelijke variabele datgene dat de verklaring biedt 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitspraak dat de hypothese wordt weerlegd of bevestigd, met verwijzing naar gegevens uit rij 9 van tabel 1 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Hypothese: Mensen die vaak naar de kerk gaan, doen meer vrijwilligerswerk dan mensen die soms naar de kerk gaan. / Hoe vaker men naar de kerk gaat, hoe groter de kans dat men als vrijwilliger actief is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Onafhankelijke variabele: vaak of soms naar de kerk gaan. Afhankelijke variabele: de mate van vrijwilligerswerk 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Deze hypothese wordt bevestigd. Het verband tussen vaak naar de kerk gaan en vrijwilligerswerk is sterk: er is een hoog coëfficiënt van 0,92 met het hoogste significantieniveau van *** $p < 0,001$ 	1

Vraag	Antwoord	Scores
20	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • toepassing van het kernconcept sociale institutie op kerkgenootschappen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een verklaring van het verschil in participatie 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Kerken/kerkgenootschappen zijn te beschouwen als sociale instituties: kerken dragen een (complex) geheel van geformaliseerde regels uit die het gedrag van mensen en hun onderlinge relaties rond een bepaald facet van het sociale leven reguleren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Zo ook de regel dat leden van de kerk vrijwilligerswerk doen. Mensen die vaak naar de kerk gaan, zullen zich eerder aan deze regel houden dan mensen die soms naar de kerk gaan 	1
21	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een interpretatie van gegevens uit rij 5 van tabel 1 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • waaruit kan worden afgeleid of er wel of geen causaal verband is tussen opleiding en de mate van participatie 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	Er is wel sprake van een causaal verband:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Hoog opgeleiden doen significant meer vrijwilligerswerk en doen significant meer mee aan collectieve actie dan middelbaar opgeleiden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De hoogte van de opleiding is de oorzaak: deze bepaalt of mensen meer of minder participeren. Het opleidingseffect berust met grote waarschijnlijkheid niet op toeval, wat blijkt uit de significantie van $p < 0,001$ 	1
	of	
	Er is geen sprake van een causaal verband:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Hoog opgeleiden doen significant meer vrijwilligerswerk en doen significant meer mee aan collectieve actie dan middelbaar opgeleiden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het is echter de vraag of opleiding de hoofdoorzaak is van de mate van participatie. Is het uit te sluiten dat er een derde variabele is die zowel opleiding als participatie beïnvloedt? 	1

Vraag	Antwoord	Scores
22	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het in verband brengen van gegevens uit tabel 1 met het hoofdconcept verhouding • en met een passend kernconcept bij het hoofdconcept verhouding <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit rij 5 van tabel 1 blijkt dat hoog opgeleiden (significant) meer aan collectieve actie doen dan mensen met een middelbare opleiding. Dit gegeven heeft te maken met het hoofdconcept verhouding omdat dit gegeven verwijst naar de wijze waarop mensen zich van elkaar onderscheiden • Dat mensen met een hoge opleiding meer meedoen aan collectieve actie kan betekenen dat zij meer macht hebben dan mensen met een lagere opleiding; zij hebben het vermogen om meer hulpbronnen te mobiliseren om bepaalde doelen te bereiken (dan mensen die middelbaar/laagopgeleid zijn) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
23	<p>maximumscore 2 een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het in verband brengen van één van de stellingen uit tabel 2 met een kernconcept van het hoofdconcept binding • uitleg van dit verband <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een meerderheid van de bevolking (63%) is het (zeer) oneens met stelling 2. De meerderheid denkt dus dat de solidariteit tussen mensen is afgenomen, wat kan wijzen op een vermindering van de sociale cohesie in Nederland • Dit betekent dat de mate en de kwaliteit van de bindingen die mensen met elkaar hebben volgens 63 procent van de bevolking verminderd zijn. / Veel mensen denken dat men zich in vergelijking met 20 à 30 jaar geleden minder verantwoordelijkheid voelt voor elkaars lot, in het bijzonder elkaars welzijn 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
24	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • het in verband brengen van één van de stellingen uit tabel 2 met een kernconcept van het hoofdconcept verandering 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • uitleg van dit verband 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een meerderheid van de bevolking (82 procent) is het eens met stelling 1. Deze opvatting geeft een verandering in denken weer die beschreven kan worden met het kernconcept individualisering 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Burgers in onze moderne samenleving denken dat mensen zich in toenemende mate vrij gaan voelen hun leven naar eigen inzicht vorm te geven 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • 63 procent van de bevolking is het (zeer) oneens met stelling 2. De meerderheid denkt dat de solidariteit tussen mensen sinds 20 à 30 jaar is afgenomen. Deze vermeende verandering in solidariteit is een illustratie van individualisering (kernconcept) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De meerderheid van de bevolking denkt dat de laatste decennia het individu zich in toenemende mate vrij is gaan voelen zijn leven naar eigen inzicht vorm te geven 	1
25	maximumscore 2	
	een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • noemen van het verschil in opvatting over stelling 3 uit tabel 3 tussen laag en hoog opgeleiden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een verklaring op grond van gegevens uit figuur 2: verschil in vertrouwen tussen laag en hoog opgeleiden in de regering of Tweede Kamer 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bij stelling 3 ‘overheid onmisbaar’ uit tabel 3 staat bij ‘hoogopgeleid’ een score van +65 en bij ‘laagopgeleid’ een score van +35. Hoog opgeleiden zijn meer dan laag opgeleiden van mening dat de overheid onmisbaar is voor de solidariteit tussen sterken en zwakken 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In figuur 2 kun je zien dat circa 33 procent van mensen met alleen basisonderwijs vertrouwen heeft in de Tweede Kamer. Van de mensen met hbo, wetenschappelijk onderwijs heeft circa 74 procent vertrouwen in de Tweede Kamer. 	
	<p>Het hoge percentage vertrouwen in de Tweede Kamer van hoog opgeleiden kan een verklaring zijn voor de bevinding uit tabel 3 dat hoog opgeleiden meer dan laag opgeleiden van mening zijn dat de overheid onmisbaar is voor de solidariteit tussen sterken en zwakken</p>	1